

La formació professional

Des de fa dècades, sobretot des del moment en què l'escolarització deixa de ser un privilegi per convertir-se en un dret i una obligació per a tothom en edat escolar, se sustenta la legítima aspiració a accedir als estudis universitaris i obtenir el títol corresponent. És una situació a què aspiren sobretot aquells pares que, per la seva situació social i personal i per les condicions històriques del moment, no van poder mai aconseguir un títol. D'alguna manera, amb l'assoliment de l'èxit acadèmic dels fills s'ha volgut redimir l'hipotètic «fracàs» dels pares en aquest sentit. L'aprenentatge i l'exercici d'un ofici qualsevol era, en tot cas, assumit com un imperatiu, com un mal menor, quan es produïa la impossibilitat d'accedir a la facultat i obtenir una llicenciatura de rang universitari.

Sent molts els cridats i no pas tots els escollits –per diverses raons que ara fóra llarg i prolix enumerar–, el sistema educatiu ha ofert des de sempre la possibilitat de la formació professional per a aquells a qui, per pròpia voluntat o per dificultats personals objectives, els eren barrades les portes del batxillerat superior i la universitat. I, malgrat això, l'alternativa no era sempre la desitjada i es tenia la sensació que la via «triada» no acabava de complaure ni als alumnes ni als seus progenitors. Per què?

Deixant de banda la decepció per la renúncia al pretès prestigi universitari, es tenia –es té encara– la sensació que l'FP no acomplia ni de bon tros les expectatives per a les quals havia estat instituïda i que la definien teòricament.

Aquestes expectatives eren: una competent i sòlida qualificació professional del seu alumnat per a una eficaç integració en el món laboral. Encara que sigui a tall d'anècdota, no era infreqüent sentir a molts empresaris de diversos sectors la seva preferència pels qui havien fet l'aprenentatge a peu de taller per davant dels qui s'incorporaven provinents d'un ensenyament reglat i amb un títol acreditatiu a la butxaca.

No fórem justos si no reconeguéssim l'esforç de dignificació de l'FP que s'ha fet al llarg d'aquests anys, sobretot d'ençà de la LOGSE i posteriors projectes reformistes. Pecariem, però, de conformistes si donéssim per plausible l'estatu quo en què ara mateix es troba la formació professional. Tal vegada es podrien adduir les dificultats d'organització i finançament d'un projecte formatiu sens dubte més complex i costós que el batxillerat convencional o els mateixos estudis universitaris.

Admesa aquesta limitació, no ens podem estar de dir que els governs successius i les seves autoritats educatives i/o estratègics corresponents no han acabat mai de creure en la bondat i imperiosa necessitat d'una molt

bona formació professional. O tal vegada han errat en l'estratègia de la seva programació i la seva realització.

Ja no es pot continuar considerant la formació professional com un element residual de la resta del sistema educatiu, senzillament perquè el mercat laboral, l'organització empresarial i la conjuntura econòmica actuals demanen imperativament tècnics de grau mitjà i grau superior per ocupar llocs clau, necessaris en l'entramat productiu del país i d'Europa. Al contrari precisament del que està passant amb la inflació de titulats universitaris que massa sovint es veuen abocats a l'atur, a l'ocupació infravalorada o, en el millor dels casos, a la diàspora cap a mercats exteriors més prometedors.

I, tornant a l'adequada logística per bastir una formació professional rigorosament competent, cal apuntar, ni que sigui de passada, que en l'etern dilema de si la formació professional ha de ser més «academista» que «professional» o a la inversa, caldria polsar l'opinió del mercat laboral, analitzar l'especificitat de la demanda i actuar en conseqüència.

I, diguem-ho clar, garantit allò que Jaume Sarramona anomena «formació en les competències emocionals i prosocials» i tot el pòsit de formació de base, cultural, instrumental, etc., la formació professional ha de tendir a una específica preparació professional amb una important càrrega lectiva i amb continguts eminentment pràctics i tecnològics. I no obsedir-se pels «currículums» de batxillerat com a referent per a l'FP, que mereix i necessita un tractament singular i un programa autònom. I sí, en canvi, acostar-se més, ineludiblement, a les possibilitats de formació als mateixos centres de treball, al si de les empreses, combinant l'aula i el taller, al costat dels experts, amb la coneixença empírica del món productiu, etc.

Ens podríem remetre, com a referència, a les polítiques educatives d'FP d'alguns països europeus capdavanters en la matèria i amb uns resultats molt més satisfactoris que els que aquí podem exhibir. Sense anar tan lluny, però, hi ha a Catalunya diversos centres escolars (públics i privats) que es podrien presentar com a mostra d'iniciativa pionera en la formació professional molt propera als paràmetres desitjables abans exposats.

¿Entendrem, d'una vegada per sempre, que l'FP és una autèntica vocational training, on arriben alumnes competents i convençuts, i no un refugi per a alumnes mediocres o «conflictius»?

